

## Sammanfattning

### Konjunkturuppgången dröjer

Sedan våren 2014 har återhämtningen i omvärlden präglats av en ojämn utveckling. Starka tillväxtsiffror från både USA och Storbritannien har varvats med en inbromsad tillväxttakt i euroområdet med fortsatt hög arbetslöshet och avmattad ekonomisk aktivitet. Ett nytt orosmoment består i att Tyskland tappat fart och uppvisat svaga ekonomiska siffror två kvartal i rad. Sammantaget innebär detta att en förstärkning i konjunkturen skjuts ytterligare på framtiden och att återhämtningen fortskrider i långsammare takt än vad som förutspåts. Framöver väntas USA fortsättningsvis agera draglok i världsekonomin samtidigt som Kina bidrar positivt med en fortsatt hygglig tillväxttakt. Den svaga aktiviteten i Europa kommer även fortsättningsvis att ha en hämmande effekt på svensk varuexport och därmed BNP-tillväxtens utvecklingspotential. Mycket talar för att det kommer att ta tid innan investeringsviljan i området är tillbaka på önskvärda nivåer. Det som istället driver tillväxtutvecklingen framåt är den inhemska efterfrågan som tar sig i uttryck i konsumtionsvilliga hushåll.

### Försiktig optimism bland länets arbetsgivare

Arbetsförmedlingens intervjuundersökningar visar på ett gradvis stärkt förväntningsläge hos arbetsgivarna i länet. Höstens konjunkturindikator för det privata näringslivet gav ett värde över det historiska genomsnittet men samtidigt motsvarade det ingen större ökning jämfört med hösten 2013 och våren 2014. Detta tyder på att den tröga konjunkturåterhämtningen alltså håller tillbaka tillväxten i länet men att flertalet företag spår en positiv utveckling framöver.

### Sysselsättningen ökar och arbetslösheten minskar

Sysselsättningen i Västmanlands län har ökat succesivt efter finanskrisen 2008-2009. Denna utveckling väntas fortsätta under prognosperioden, om än i en långsam takt. Det låga efterfrågetrycket i Europa innebär att investeringsplanerna för svenska företag skjuts på framtiden och så även nyrekryteringar. Mot bakgrund av detta väntas sysselsättningsutvecklingen i den privata sektorn bromsa in något medan arbetstillfällena inom offentliga tjänster väntas ha en god utveckling. Mellan fjärde kvartalet 2013 och samma kvartal 2014 beräknas sysselsättningen öka med totalt 900 personer i länet. Sysselsättningsökningen mellan fjärde kvartalet 2014 och samma kvartal 2015 beräknas uppgå till 1 000 personer.

Arbetslösheten minskade tydligt under årets tre första kvartal. Minskningen spås fortskrida under 2015 men med ett lägre tempo än under 2014. Detta beroende på en fortsatt måttlig konjunkturutveckling samt en allt större andel arbetslösa inskrivna som står långt från arbetsmarknaden. Mellan fjärde kvartalet 2013 och samma kvartal 2014 räknas arbetslösheten ha minskat med 1 000 personer. Arbetslösheten spås minska med 700 personer mellan fjärde kvartalet 2014 och samma kvartal 2015.

## Arbetslöshetens sammansättning

Arbetslöshetens sammansättning har de senaste åren skiftat mot en större andel inskrivna arbetslösa i utsatta grupper. Till dessa grupper räknas förgymnasialt utbildade, personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga, utomeuropeiskt födda samt äldre i åldrarna 55-64 år. Gemensamt för dessa grupper är att de tenderar att ha svårare att få ett arbete än andra och löper större risk att hamna i längre tider av arbetslöshet.

Arbetslösa som har högts grundskoleutbildning kommer generellt att ha en fortsatt kärv arbetsmarknad framöver. Detta då gymnasieutbildning idag ofta är ett grundkrav hos de arbetsgivare som söker arbetskraft. Av samtliga inskrivna arbetslösa i Västmanlands län så saknar idag nära 4 000 personer en avklarad gymnasieutbildning vilket motsvarar drygt var tredje inskrivna arbetslös. Mer än hälften av de med kortare utbildning är födda utanför Europa vilket ofta innebär att dessa personer även till en början saknar ett nätverk på arbetsmarknaden. Andelen utomeuropeiskt födda har ökat sedan årsskiftet och uppgår till 37 procent av samtliga inskrivna arbetslösa i slutet av 2014. I relation till rikets andel på 33 procent är detta en hög siffra.

## Många i längre tider av arbetslöshet

Arbetslösheten har sedan årsskiftet minskat mest bland de inskrivna som varit arbetslösa i högst 12 månader. Antalet arbetslösa som har varit arbetslösa i längre tider har inte minskat i samma utsträckning. Det innebär att andelen arbetslösa med längre tider i arbetslöshet successivt har ökat och att den gradvis förbättrade arbetsmarknaden inte kommer alla till del. Totalt har 40 procent de inskrivna arbetslösa varit inskrivna i en oavbruten tid av 12 månader. Detta visar på svårigheten att för många arbetslösa att få fast förankring på arbetsmarknaden. En försvarande omständighet kan här vara bristande utbildning eller erfarenhet samt att den långa arbetslöshetstiden i sig kan upplevas som ett hinder för att bryta arbetslösheten.

## Utmaningarna stora på länets arbetsmarknad

Sedan årsskiftet 2013/2014 har arbetslösheten i länet börjat sjunka. Arbetslösheten har minskat mest för personer med relativt korta arbetslöshetstider. Detta vittnar om en tudelad arbetsmarknad där ett förbättrat arbetsmarknadsläge inte kommer alla till del. Andelen inskrivna arbetslösa med egenskaper som generellt sett ger sämre jobbchanser (utsatta grupper) har under samma period ökat i takt med att arbetsmarknaden stärks och uppgår nu till 69 procent av de inskrivna arbetslösa. Denna andel väntas öka framöver. Gemensamt för många av dessa individer är att de saknar gymnasieutbildning som idag har blivit ett grundkrav hos många arbetsgivare.

Detta innebär att det finns en stor potentiell arbetskraftsresurs som i nuläget inte har de kompetenser eller den utbildning som arbetsgivarna efterfrågar. Det är därför viktigt att de arbetsmarknadspolitiska insatserna anpassas för att på effektivast sätt rusta de arbetssökande efter deras individuella behov för att öka deras möjligheter att integreras på arbetsmarknaden. Här förutsätts en samverkan mellan Arbetsförmedlingen, näringslivet och aktörer inom den offentliga sektorn för att ta till vara på den potential som länets arbetsmarknad har.